

Singular i plural (II)

Són diversos els substantius —tal com dèiem ahir— que coneixen un ús fluctuant pel que fa al nombre gramatical, el qual no sempre és el reflex fidel d'un concepte lògic sinó, en alguns casos, una mera habitud idiomàtica que resulta de la tria necessària d'una de les dues possibilitats que ofereixen els mots de la indicada categoria. Però aquests dos factors que poden determinar el nombre gramatical d'un substantiu —la realitat que cal designar i l'ús idiomàtic— poden ésser en algunes ocasions indistingibles. Així, quan diem, per exemple, *Va desobeir les ordres del metge*, ¿volem donar a entendre que el metge va donar, a la persona de qui és qüestió, dues o més ordres diferents, o bé usem el mot *ordre* en plural obeint a una habitud generalitzada? Com hem dit, no sempre es podria destriar fàcilment: el fet que el metge sovint doni més d'una ordre —no fumi, no begui res fresc, prengui aquestes pastilles...— fa que parlem de les seves ordres fins i tot en els casos en què es limita a una sola prescripció. En canvi, en l'ús d'un nom com *referència*, referit a una persona determinada, establim una distinció subtil entre el singular i el plural: si diem *No en tinc referència* volem significar, normalment, que no n'hem sentit parlar mai, però si, en canvi, diem *No en tinc referèn-*

cies volem més aviat donar a entendre que no tenim cap informe sobre la seva honorabilitat, solvència, competència, etc., talment com diem, afirmativament, *Ja en tinc referències* encara que es tracti d'una de sola. En el cas d'un nom com *poder* —infinitiu substantivat— el seu plural ha adquirit un significat especialitzat, «dret reconegut legalment d'obrar per altri», forma gramatical que es manté encara que aquesta facultat legal es limiti a una sola cosa: *Només té poders per a comprar, però no per a vendre*.

Podriem, és clar, esmentar molts més casos especials, però això no hauria de fer oblidar que, de fet, tots ells no són sinó excepcions. La immensa majoria dels noms s'han d'usar en singular quan designen una sola cosa i en plural quan en designen dues o més. És a dir, segons un concepte lògic. Observem, així, que hom recorre sovint a la forma del plural del mot *dret*, sens dubte obeint a un èmfasi molt comprensible, en frases com és ara «Tenim tots els drets a usar la nostra llengua». De drets, certament, en tenim molts, i aquest plural escau en una abundant fraseologia. Però en aquest cas es tracta d'un de sol, que hom ja emfasitza amb l'adjectiu pronominal *tot*: *Tot el dret a usar la nostra llengua*.

Albert Jané